

pojavih. Literatura o norveškem krasu je sicer skromna in za nas precej težko dostopna. Zato je ta vodnik toliko koristnejši, saj so na enem mestu zbrani bistveni podatki o norveškem krasu.

Na prvih 12 straneh knjige je program simpozija in povzetki (13) predhodno prijavljenih predavanj, gradivo vodnika pa zavzema 69 strani. V uvodnem poglavju nas avtor seznanja z razprostranjenostjo, litologijo, geomorfologijo, hidrologijo in speleologijo norveških karbonatnih kamnin ter s kratko zgodovino preučevanja tamkajšnjega krasa. Sledi opis posameznih kraških predelov Norveške: okolica Oslo fjorda in pogo-rje Jottunheimen v južnem delu dežele ter okolica mest Mosjoen, Mo i Rana in Fauske ter področje planotastega ledenika Svartisen na severu. Kras se pojavlja od morske gladine do kakih 1.400 m n.m., kar je v visokih zemljepisnih širinah pravi »visokogorski« kras.

Besedilo ilustrira 65 grafičnih prilog — kart, geoloških kart, diagramov, blokdiagramov, jamskih načrtov in skic. Čeprav je besedilo zelo zgoščeno, so objavljeni številni podrobni podatki o kamninah, o hidrologiji (vključno s sledenji podzemeljskih tokov), dodani so podrobni opisi sedimentnih profilov ter podatki o starosti kapnikov in kosti iz kraških jam.

Delo zaključuje seznam najpogostejših norveških zemljepisnih oziroma krasoslovnih terminov (s prevodom v angleščino), ki se najčešče pojavljajo v zemljepisnih, krajevnih in jamskih imenih. Seznam uporabljene literature obsega 48 enot, od tega je 31 enot, ki se neposredno nanašajo na norveški kras.

Andrej Kranjc

Krajša knjižna poročila

Mavricij Zgonik, Vloga geografskega okolja na začetke in rast Maribora. Kronika — časopis za slovensko krajevno zgodovino, 31, šte. 2-3, str. 103—114, Ljubljana 1983.

V prispevku so predstavljene in ovrednotene tiste geografske oziroma pokrajinske sestavine območja, na katerem je vzniknil in se je razvijal Maribor od 12. stol. dalje. Podrobneje sta osvetljena položaj in lega mesta in posebej poudarjena njegova obramba in prometna lega in položaj. Pregledno, po posameznih obdobjih, so prikazane in ovrednotene tiste sestavine geografskega okolja, ki so pomembneje vplivale na krepitev in rast mariborske mestne aglomeracije. Pri vsem tem postavlja avtor v ospredje vsakokratne politične, gospodarske, industrijsko-tehnološke in druge razmere, ki so neposredno krepile položaj in vlogo mesta v pokrajini. Podrobno je prikazana vloga in moč Maribora po zadnji vojni, ko je svoje gravitacijsko zaledje razširil na domala celotno območje severovzhodne Slovenije. Prav tako niso prezrte funkcije posameznih mestnih predelov v različnih obdobjih. Zanimiv in tehtno napisan prispevek, ki kaže tudi na potrebo po sprotnem prevrednotenju posameznih sestavin geografskega okolja.

Vladimir Bračič, Razvoj upravne ureditve v Mariboru. Kronika — časopis za slovensko krajevno zgodovino, 31, šte. 2-3, str. 229—239, Ljubljana 1983.

Študija je prvo temeljitejše delo v geografiji, ki sega na področje oblikovanja in spreminjanja teritorija najmanjših upravno-političnih enot v zadnjih stotridesetih letih (1850—1980). Na izre-

dno raznolikem območju, ki ga je obsegala velika občina Maribor v letih 1967 do 1982 (737 km²), je prikazano omrežje upravno-politične razdelitve v različnih časovnih presekih. Podrobno je opisano spreminjanje upravno-teritorialnega omrežja po zadnji vojni, in sicer od nastanka krajevnih narodnoosvobodilnih odborov (1945) preko krajevnih ljudskih odborov (1946) in občin (1952) do velikih občin — komun (1955) ter njihovo združevanje v enotno in veliko občino Maribor (1967). Nakazani so osnovni vzroki in principi ponovne razdelitve mariborske občine na šest manjših občin, ki so začele z delom v letu 1982. Prikazane so vse pomembnejše upravno-politične funkcije Maribora, ki jih je imel v različnih obdobjih (sedež okrožja, okraja in okrajnega glavarstva, mariborske oblasti v letih 1949—1951), kakor tudi teritorialno širjenje mesta. Ob sklepu so podane osnovne karakteristike vseh šestih današnjih mariborskih občin (Maribor — Pesnica, M. — Pobrežje, M. — Rotovž, M. — Ruše, M. — Tabor in M. — Tezno; velikost, število prebivalcev in zaposlenih, delež kmečkega življa, vrednost družbenega proizvoda itd.).

Milan Orožen Adamič, The Effects of the 1976 Earthquake in the Soča River Basin. Social and Economic Aspects of Earthquakes, str. 533—556, Ljubljana — New York 1982.

Tretje mednarodno srečanje z naslovom »Socialni in ekonomski aspekti zemeljskih potresov in načrtovanje omiljenja njihovih posledic«, ki je bilo na Bledu od 29. junija do 2. julija 1981, sta organizirala Zavod za raziskavo materiala in konstrukcij iz Ljubljane in Center za urbane in regionalne študije cornelske univerze (Ithaca) iz New Yorka. V zborniku, ki prinaša referate omenjenega posvetovanja, je med daljšimi prispevki tudi *O r o ž n o v*, in sicer o posledicah in učinkih potresa v Posočju 1976. leta.

Uvodoma je prikazana potresna dinamika na Slovenskem v zadnjih dvajsetih letih, starost stanovanjskih zgradb in posledice katastrofalnega potresa v Posočju 1976. Omenjene so oblike začasnih bivališč, ki so nastala na vrtovih, športnih igriščih ali na drugih površinah neposredno ob seliščih porušeni domov ali naselij. Nakazana je metodološka zasnova ocenjevanja škode in na tej osnovi so začrtane regionalne (krajevne) razlike v stopnji poškodovanosti posameznih stavb na potresnem območju. Podrobneje so nakazane krajevne razlike z deležem prebivalstva brez strehe na območju Tolminskega, podana pa je tudi podrobna klasifikacija krajevnih skupnosti na osnovi temeljnih socialno-demografskih pokazateljev iz obdobja 1961—1971. Študija je opremljena s tabelami, kartogrami in fotografijami ter z izborom literature.

Barje. Gradivo s posveta o Barju, Kurešček, 8. aprila 1982. Izdal Izvršni svet Skupščine občine Ljubljana Vič-Rudnik, 43 strani, Ljubljana 1982.

Obsežna ravnina Ljubljanskega barja s svojstvenimi geografskimi značilnostmi predstavlja že več stoletij osrednje vprašanje, namreč, kako bi jo bilo mogoče najbolj gospodarno in funkcionalno vključiti v okvir potreb in različnih namenov današnjega osrednjega in največjega slovenskega mestnega organizma. Vprašanjem današnjih potreb in možnosti izrabe posameznih geografsko značilnih območij Barja za najrazličnejše gospodarske in druge namene je bilo posvečeno interdisciplinarno posvetovanje, katerega vsebina je objavljena v posebni knjižici s 17 prispevki. Posebej velja opozoriti na osrednji referat »Problematika vodnogospodarske in prostorske ureditve Ljubljanskega barja«, ki predstavlja sklepno poročilo raziskav predvsem z biotehniških in hidrotehniških področij v letih 1979—1980. Dragocena in kritična sta tudi prispevka *A. Stritarja* (Aktualna problematika prostorske in hidrološke ureditve Ljubljanskega barja) in *A. Laha* (Prispevek k razpravi o urejanju in izkoriščanju Ljubljanskega barja).

M. Natek